

UKF (003)

2735666

NÁRODNÍ KNIHOVNA

1002962060

Bces. 16/pw 3350

First published in the United Kingdom in
2004 by Thames & Hudson Ltd, 181A
High Holborn, London WC1V 7QX

Published by arrangement with Thames
& Hudson, London

© 2004 Hal Foster, Rosalind Krauss,
Yve-Alain Bois, Benjamin H. D. Buchloh

© 2011 Hal Foster, Rosalind Krauss,
Yve-Alain Bois, Benjamin H. D. Buchloh,
David Joselit

Czech edition © 2007, 2015
Nakladatelství Slovart, s. r. o.

Translation © 2007, 2015
Josef Hrdlička, Irena Ellis,
Jitka Sedláčková, Jana Hlávková

All rights reserved

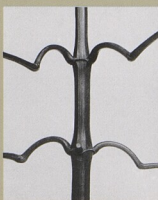
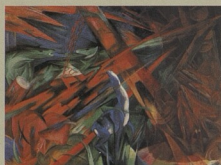
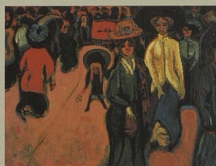
Z anglického originálu Art since 1900
(Thames & Hudson, London, 2007, 2015)
přeložili Josef Hrdlička, Irena Ellis,
Jitka Sedláčková a Jana Hlávková
Redigovala Andrea Poláčková
Jazyková spolupráce Lucie Kučová
Editoři Jan Heller a Petr Hejný
Vydalo Nakladatelství Slovart, s. r. o.,
v Praze roku 2015

Druhé, rozšířené vydání
Sazba Alias Press, Bratislava
Printed in China

ISBN 978-80-7391-975-7

10 9 8 7 6 5 4 3 2

www.slovart.cz

Obsah

10 Jak pracovat s touto knihou
12 Předmluva

14 Úvody

15 Psychoanalýza v modernismu a psychoanalýza
jako metoda
22 Sociální dějiny umění: modely a pojmy
30 Formalismus a strukturalismus
40 Poststrukturalismus a dekonstrukce

1900–1909

- 52 1900a Sigmund Freud vydává *Výklad snů*:
rostoucí vliv expresivního umění Gustava
Klimta, Egon Schieleho a Oskara Kokoschky
ve Vídni spadá do stejné doby s počínající
psychoanalýzou.
- 57 1900b Henri Matisse navštěvuje Augusta
Rodina v jeho pařížském ateliéru, odmítá však
sochařský styl staršího umělce.
- 64 1903 Paul Gauguin umírá na Markézách
v jižním Pacifiku: Gauguinovo východisko
v domorodém umění a primitivistických
fantazích ovlivňuje rané dílo André Deraina,
Henriho Matisse, Pabla Picassa a Ernsta
Ludwiga Kirchnera.
• Exotické a naivní
- 70 1906 Paul Cézanne umírá v Aix-en-Provence
v jižní Francii: po retrospektivách Vincenta van
Gogha a Georgette Seurata v předchozím roce
ukazuje Cézannova smrt postimpresionismus
jako historickou minulost a fauvismus jako
jeho dědice.
• Roger Fry a Bloomsbury Group
- 78 1907 Stylistická nejednotnost
a primitivistické podněty v *Avignonských
slečnách* Pabla Picassa zahajují velkolepý
útok na mimetické zobrazení.
• Gertruda Steinová
- 85 1908 Wilhelm Worringer vydává
Abstrakci a výtěnění, v níž proti sobě staví
abstraktní a zobrazující umění jako ústup
ze světa a zapojení se v něm: německý
expresionismus a anglický vorticismus
rozpracovávají tento rozdíl svým
osobitým způsobem.
- 90 1909 F. T. Marinetti vydává první futuristický
manifest na titulní stránce pařížského listu
Le Figaro: avantgarda se poprvé spojuje
s mediální kulturou a staví se proti dějinám
a tradici.
• Eadweard Muybridge
a Étienne-Jules Marey

54 D 191175

1910–1919

100 1910 *Tanec II a Hudba* Henriho Matisse jsou odmítnuty na Podzimním salonu v Paříži: v těchto obrazech dovedl Matisse do krajnosti své pojetí „dekorativnosti“ a vytvořil obtížně zachtitelné expandující barevné vizuální pole.

106 1911 Pablo Picasso vrací „vypůjčené“ iberské kamenné hlavy do pařížského Louvru, odkud byly ukradeny: proměňuje svůj primitivistický styl a spolu s Georgesem Braquem začíná rozvíjet analytický kubismus.

- Guillaume Apollinaire

112 1912 Kubistická koláž je objevena v době konfliktních událostí: pokračující inspirace symbolistickými poezi, vzestupu lidové kultury a socialistických protestů proti balkánské válce.

118 1913 Robert Delaunay vystavuje v Berlíně své malby „oken“: po celé Evropě jsou rozpracovávány východy problémy a paradigmatu abstrakce.

125 1914 Vladimír Tatlin vyvíjí své konstrukce a Marcel Duchamp představuje ready made, první jako proměnu kubismu, druhý jako rozhodchod s ním; oba umělci tak předkládají komplementární kritiky tradičních médií umění.

- „Peau de l'Ours“

130 1915 Kazimír Malevič představuje svá suprematistická plátna na výstavě „0.10“ v Petrohradě a spojuje tak ruské formalistické koncepty výtvarného umění a literatury.

135 1916a V Curychu zahajuje činnost mezinárodní dadaistické hnutí jako dvojitá reakce na pohromu první světové války a futuristické a expresionistické provokace.

- Dadaistické časopisy

142 1916b Paul Strand proniká na stránky časopisu Alfreda Stieglitze *Camera Work*: kolem slávných vztahů mezi fotografií a ostatním uměním se formuje americká avantgarda.

- Armory Show

148 1917a Po dvou letech intenzivního bádání se Piet Mondrian prosazuje v abstrakci; tuto událost ihned následuje založení časopisu *De Stijl*, prvního avantgardního časopisu věnovaného otázkám abstrakce v umění a architektuře.

154 1917b V říjnu roku 1917 založil Theo van Doesburg v malém nizozemském městě Leiden časopis *De Stijl*. Do roku 1922 vycházel v měsíčních intervalech, poté nepravidelně. Poslední číslo bylo vydáno v roce 1932 jako pocta Theo van Doesburgovi krátce po jeho smrti ve švýcarském sanatoriu.

160 1918 Marcel Duchamp maluje *Ty mě*: jeho vůbec poslední malba shrnuje odchylky, které uskutečnil ve svém díle – využít náhody, uvedení ready made a status fotografie jako „indexu“.

- Rosse Sélavy

166 1919 Pablo Picasso má v Paříži po třinácti letech první samostatnou výstavu: první pastiše v jeho díle se objevují ve stejné době jako všeobecná antimodernistická reakce.

- Sergej Dagelev a Ruský balet
- Rappel à l'ordre

1920–1929

174 1920 V Berlíně se koná dadaistický veletrh: polarizace avantgardní kultury a kulturních tradic vede k politizaci uměleckých postupů a vzniku fotomontáže jako nového média.

180 1921 Členové moskevského Institutu umělecké kultury definují konstruktivismus jako logickou praxi odpovídající potřebám nové sovětské společnosti.

- Sovětské instituce

186 1922 Hans Prinzhorn vydává *Umělectví duševně chorých*: „umění choromyslných“ zkoumají ve svém díle Paul Klee a Max Ernst.

191 1923 Bauhaus, nejvlivnější škola modernistického umění a uměleckého designu 20. století, pořádá v německém Výmaru svou první výstavu.

196 1924 André Breton vydává první číslo *La Révolution Surréaliste* a ustavuje pojmy konstruktivistické estetiky.

- Surrealistické časopisy

202 1925a Výstava art deco v Paříži znamená oficiální zrození moderního kýče; Le Corbusierova strojová estetika se mezitím stává čerou mýrou modernismu a Klub pracujících Alexandra Rodčenko prosazuje nové vztahy mezi člověkem a předměty.

- Black deco

208 1925b Kurátor Gustav F. Hartlaub organizuje první výstavu obrazů Nové věčnosti v mannheimské Kunsthalle: tento nový „magický realismus“ jako obměna mezinárodních tendencí *rappel l'ordre* signalizuje konec expresionismu a dadaistických aktivit v Německu.

214 1925c Oskar Schlemmer vydává „Divadlo Bauhausu“ a představuje figurinu a automat jako modely moderních herců. Další umělci, především ženy z řad dadaistů, se zabývají alegorickým potenciálem panenky a loutky.

220 1926 V německém Hannoveru je instalována *Předváděcí mistnost* Eia Lissického a *Merzbau* Kurta Schwittersse: konstruktivistická a dadaistická dialektiky pojímají prostor muzea jako archiv a alegorii modernistického prostoru jako melancholie.

224 1927a René Magritte se po dráze komerčního umělce v Bruselu přidává k surrealistickému hnutí v Paříži, jeho umění využívá reklamní styl a dvojznačnosti jazyka a zobrazení.

228 1927b Constantin Brancusi vytváří odlišek *Novorozenec* z nerazavějící oceli: jeho plastika vyzývá boj mezi modelem vysokého umění a průmyslové výroby, který vrcholí americkým procesem kolem jeho *Ptáka v prostoru*.

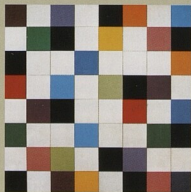
232 1927c Ford objednává u Charlese Sheelera dokumentaci své nově továrny River Rouge: severoameričtí modernisté objevují lyrický vztah ke strojívnímu věku, Georgia O'Keeffeová jej rozšiřuje na svět přírody.

- MoMA a Alfred H. Barr ml.

238 1928a Text Wladysława Strzeminského „O unismu v malbě“, v roce 1931 následovaný knihou *Kompozice prostoru* napsanou spolu s Katarzynou Kobroovou, vyznačuje vrcholný bod internacionalizace konstruktivismu.

244 1928b Vydání knihy *Die neue Typographie* Jana Tschicholda ukazuje vliv sovětské avantgardní tvorby na knižní design a reklamu v kapitalistických zemích západní Evropy a potvrzuje vznik mezinárodního stylu.

250 1929 Výstava „Film und Foto“, uspořádaná Deutscher Werkbund od 18. května do 7. června ve Stuttgartu, předvádí škálu mezinárodních fotografických přístupů a diskusí: výstava vymezuje vyvrchol ve fotografii 20. století a znamená vznik nové kritické teorie a historiografie tohoto média.

1930–1939

- 258 1930a Nástup masového konzumenta a módních časopisů ve výmarském Německu ve dvacátých a třicátých letech vytvořil nový prostor pro tvorbu a distribuci fotografického obrazu a podpořil vývoj skupiny významných fotografek.
- 263 1930b Georges Bataille zveřejňuje kritiku knihy *L'Art primitif* v časopise *Documents*, která zviditelnila rozpor uvnitř avantgardy ve vztahu k primitivismu a nesoulad nitřní surrealismu.
- Carl Einstein
- 266 1931a Alberto Giacometti, Salvador Dalí a André Breton publikují texty na téma „předmět se symbolickou funkcí“ v časopisu *Le Surréalisme au service de la révolution*: surrealismus rozšiřuje svou estetiku fetišismu a fantazie do oblasti tvorby objektů.
- 273 1931b Když Joan Miró znovu slíbí, že „zavraždí malbu,“ a Alexander Calder vymění své křehké mobily za masivní stability, objevuje se v evropském malířství a sochařství nová citlivost, v níž se odráží Bataillova představa „beztvářeho.“
- 279 1933 Vypuká skandál kvůli Leninově portrétu od Diega Rivery na nástěnné malbě v Rockefellerově centru v New Yorku: mexické hnutí freskového malířství produkuje veřejnou politickou nástěnnou tvorbu v různých místech Ameriky a vytváří precedens pro politické avantgardní umění ve Spojených státech.
- 284 1934a Na prvním sjezdu Svazu sovětských spisovatelů vyhláší Andrej Ždanov doktrínu sovětského socialistického realismu.
- 290 1934b Henry Moore formuluje v textu „Sculptor's Aims“ (Sochařovy cíle) britskou estetiku přímého sochařství, které osciluje mezi figurací a abstrakcí, mezi surrealismem a konstruktivismem.
- 295 1935 Walter Benjamin píše esej *Umělecké dílo ve věku své technické reprodukovatelnosti*, André Malraux iniciuje Muzeum beze zdí a Marcel Duchamp začíná realizovat *Krabici v kufří*: dopad mechanické reprodukce, která se dostává do umění skrze fotografii, lze pochylovat v estetické teorii, dějinách umění i v umělecké praxi.
- 300 1936 Součástí Rooseveltova Nového údelu je zadání pro fotografa Walkera Evansa, Dorotheu Langeovou a další, aby zdokumentovali americký venkov v sevění velké ekonomické krize třicátých let.
- Works Progress Administration

- 305 1937a Evropské velmoci spolu soutěží na Mezinárodní výstavě v Paříži v národních pavilonech umění, obchodu a propagandy, zatímco nacistické Německo otevírá v Mnichově výstavu „Zvrhlé umění“, jež zcela odsoudila modernismus.
- 310 1937b Naum Gabo, Ben Nicholson a Leslie Martin vydávají v Londýně *Circle* (Kruh), který upevňuje institucionalizaci geometrické abstrakce.
- 314 1937c Pablo Picasso odhaluje v pavilonu republikánského Španělska na Mezinárodní výstavě v Paříži *Guerniku*.

1940–1944

- 324 1942a Clement Greenberg a editoři *Partisan Review* se odklánějí od marxismu; odpolitizování americké avantgardy se dostává do bodu, z něhož není návratu.
- 329 1942b Druhá světová válka přinutí mnoho surrealistů k emigraci z Francie do Spojených států – dvě výstavy v New Yorku různými způsoby odrážejí exilové podmínky.
- Exulanti a emigranti
 - Peggy Guggenheimová
- 334 1943 V době, kdy harlemská renesance propaguje rasové uvědomění a dědičiv, vychází v New Yorku první vědecká studie o afroamerickém umění, *Modern Negro Art*, od Jamese A. Portera.
- 340 1944a Piet Mondrian umírá a zanechává po sobě nedokončené *Vítězném boogie-woogie*, dílo, které je příkladem jeho koncepce malířství jako destruktivního činu.
- 345 1944b „Staří mistři“ moderního umění – Matisse, Picasso, Braque a Bonnard – považují své odmítnutí opustit okupovanou Francii za akt odporu proti barbarství; styl, který vyvinuli v průběhu válečných let a který je po osvobození objeven, představuje výzvu pro novou generaci umělců.

350 Kulatý stůl | Umění v polovině století

1945–1949

- 364 1945 David Smith vytváří *Pilíř neštěstí*: konstruovanou sochu spojující řemeslný základ tradičního umění s průmyslovým principem moderní výroby.

369 1946 Jean Dubuffet vystavuje své *hautes pâtes* potvrzující existenci nového, skatologického trendu v poválečném francouzském umění, který byl brzy nazván *informel*.

• Art brut

375 1947a Josef Albers začíná v Black Mountain College v Severní Karolině vytvářet své „variantní“ malby rok poté, co László Moholy-Nagy umírá v Chicagu: bauhauský model, importovaný do Spojených států, je transformován různými uměleckými imperativy a institucionálními tlaky.

380 1947b Vydání *Possibilities* v New Yorku znací sjednocení abstraktního expresionismu jako hnutí.

387 1949a Časopis *Life* se ptá svých čtenářů „Je největším žijícím malířem ve Spojených státech?\": dílo Jacksona Pollocka se stává symbolem pokrokového umění.

392 1949b Cobra, volné sdružení mladých umělců z Kodaně, Bruselu a Amsterdamu, zakládá svůj stejnojmenný časopis, v němž obhajuje návrat k „základnímu zdroji života“. Mezitím v Anglii představují novi brutalisté obnaženou estetiku odpovídající prostým poměrům poválečného světa.

1950–1959

400 1951 Druhá výstava Bernetta Newmana nemá úspěch: svými kolegy je vyloučen z okruhu abstraktního expresionismu, ale později je oslavován jako předchůdce minimalismu.

406 1953 Skladatel John Cage spolupracuje na *Stopě pneumatiky*: indexový otisk je v dílech Roberta Rauschenberga, Ellswortha Kellyho a Cy Twomblyho vyvinut jako zbraň proti expresivní stopě.

411 1955a První výstava skupiny Gutai v Japonsku je dokladem šíření modernistického umění skrze média a jeho novou interpretaci umělci mimo Spojené státy a Evropu; o tomtéž svědčí tvorba brazilské skupiny neokonkretistů.

417 1955b Výstava „Pohyb“ v Galerii Denise Renéové v Paříži odstartovala kinetické umění.

423 1956 Výstava „This is Tomorrow“ v Londýně je vyvrcholením výzkumu poválečných vztahů mezi uměním, vědou, technologií, designem a populární kulturou, který uskutečnila Independent Group, předchůdce britského pop artu.

429 1957a Dvě malé avantgardní skupiny, Lettrist International a Imaginist Bauhaus, se spojují, aby vytvořily Situationist International, nejvíce politicky angažovanou poválečnou uměleckou hnutí.

• Dvě teze z *The Society of the Spectacle* (Společnost spektaklů)

436 1957b Ad Reinhardt píše „Dvanáct pravidel pro novou akademii“: zatímco v Evropě jsou nové formulovány paradigma malířské avantgardy, Reinhardt, Robert Ryman, Agnes Martinová a další ve Spojených státech zkoumají monochrom a síť.

442 1958 *Terč se čtyřmi obličejí* od Jaspera Johnse se objevuje na obálce časopisu *Artnews*: pro některé umělce, například Franka Stella, předkládá Johns model obrazu, kde se objekt a podklad spojují v jeden obraz-objekt; podle jiných otevírá možnost využití znaků každodennosti spolu s konceptuálními dvojsmysly.

• Ludwig Wittgenstein

449 1959a Lucio Fontana má svou první retrospektivu: používá kýčovitě asociace, aby zpychoybil idealistický modernismus; tato kritika je rozšířena jeho chráněncem Pierem Manzoniem.

453 1959b Bruce Conner vystavuje *DÍTĚ*, zohavňuje postavu v dětské židličce vytvořenou na protest proti trestu smrti: Conner, Wallace Berman, Ed Kienholz a další rozvíjejí na západním pobřeží techniku asambláže a environmentu, ožehavější než obdobné techniky vytvořené v New Yorku, Paříži a jinde.

459 1959c Muzeum moderního umění v New Yorku pořádá výstavu „Nové obrazy člověka“: existenciální estetika vstupuje do politiky studené války figurací v díle Alberta Giacomettiho, Jeana Dubuffeta, Francisce Bacona, Williama de Kooninga a dalších.

• Umění a studená válka

646 1959d *Pozorování* Richarda Avedona a *Američanů* Roberta Franka stanovují dialektické parametry Newyorské fotografické školy.

1960–1969

472 1960a Kritik Pierre Restany organizuje v Paříži skupinu různých umělců a vytváří nový realismus, který redefinoval paradigma koláže, ready made a monochromatického díla.

• Nová avantgarda

477 1960b Clement Greenberg publikuje „Modernistické malířství“: jeho kritika mění směr a ve své nové podobě podstatně ovlivňuje umělecké debaty šedesátých let.

• Leo Steinberg

483 1960c Roy Lichtenstein a Andy Warhol začínají užívat kreslené seriály a reklamu jako zdroje své tvorby, následují je James Rosenquist, Ed Ruscha a jiní: americký pop-art je na světě.

488 1961 V prosinci otevírá Claes Oldenburg *The Store* (Obchod) v newyorské East Village, „environment“, který napodobuje okolní levné obchůdky a ve kterém jsou všechny předměty na prodej: během zimy a následujícího jara se tu v provedení Oldenburgova Ray Gun Theater odehraje deset různých „happeningů“.

494 1962a George Maciunas pořádá ve Wiesbadenu v západním Německu první ze série mezinárodních událostí, které vyznačují vznik hnutí Fluxus.

502 1962b Ve Vídni se schází skupina umělců zahrnující Güntera Bruse, Otto Mühla a Hermannu Nitsche, aby vytvořili vídeňský akcionismus.

508 1962c Publikace *Velký experiment: Ruské umění 1863–1922* Camilly Grayové oživuje na západě zájem o konstruktivistické principy Vladimíra Tatliny a Alexandra Rodčenko, jež jsou různými způsoby rozvíjeny mladšími umělci, například Danem Flavinem, Carlem Andre, Sol LeWitem a jinými.

• Artforum

513 1962d Clement Greenberg si jako jako první popíší abstraktní aspektů raného pop-artu, jež se pak znovu a znovu objevují v dílech významných představitelů pop-artu a jejich následovníků.

519 1963 Po vydání dvou manifestů s malířem Eugenem Schönebeckem vystavuje Georg Baselitz v Berlíně *Velkou noc v kanále*.

524 1964a Na dvacáté výročí Stauffenbergova zmařeného atentátu na Hitlera, 20. července, vydává Joseph Beuys svou fiktivní autobiografii a způsobuje výbuch veřejného násilí na „Festivalu nového umění“ v Cáchách v Západním Německu.

530 1964b *Třináct nehladanějších mužů* Andyho Warhola je dočasně instalováno na fasádě státního pavilonu na Světovém veletrhu v New Yorku.

- 536 1965 Donald Judd vydává esej „Specifické objekty“: minimalismus tak získává teoretický základ v tvorbě svých dvou nejvýraznějších protagonistů, Judda a Roberta Morrisa.
• Maurice Merleau-Ponty

- 540 1966a Marcel Duchamp dokončuje svou instalaci *Etant Donnés* ve Philadelphia Museum of Art: jeho rostoucí vliv na mladší umělce vrcholil posmrtným objevením tohoto nového díla.

- 544 1966b V New Yorku je otevřena výstava „Excentrická abstrakce“: tvorba Louise Bourgeoisové, Evy Hesseové, Yayoi Kusamové a jiných ukazuje expresivní alternativu ke sopečnické realitě minimalismu.

- 549 1967a „Prohlídka památek Passaicu, New Jersey“ Roberta Smithsona vyhláší „entropii“ za generativní koncept umělecké tvorby pozdních šedesátých let.

- 553 1967b Italský kritik Germano Celant pořádá první výstavu arte povera.

- 559 1967c Na své první přehlídce čtyři umělci francouzské skupiny BMPT malují na veřejnosti, každý z nich přesně opakuje z plátna na plátno jednoduchou konfiguraci podle svého výběru: tato forma konceptuální malby je poslední z řady útoků proti „oficiální“ abstrakci v poválečné Francii.

- 565 1968a Dvě hlavní muzea, která se věnují aktuálnímu evropskému a americkému umění – Stedelijk Van Abbemuseum v Eindhoven a Städtisches Museum Abteiberg v Mönchengladbachu – vystavují tvorbu Berna a Hilly Becherových, a staví je tak do popředí zájmu o konceptuální umění a fotografii.

- 571 1968b Konceptuální umění se projevuje v publikacích Sol LeWitta, Dana Grahama a Lawrence Wernera a Seth Siegelauha pořádá jejich první výstavu.
• Deník umělců
• Deskillings

- 578 1969 Výstava „Když se postojte stanou formou“ v Bernu a Londýně mapuje postminimalistické tendence, zatímco výstava „Antiluze: procesy/materiály“ v New Yorku se soustředí na procesuální umění, jehož tři hlavní aspekty jsou vypracovány Richardem Serra, Robertem Morrisem a Evou Hesseovou.

1970–1979

- 584 1970 Michael Asher instaluje svůj Pomona College Project: vzestup site-specific děl otvírá logické pole mezi modernistickým sochařstvím a konceptuálním uměním.

- 589 1971 Guggenheimovo muzeum v New Yorku ruší výstavu Hansa Haackeho a potlačuje příspěvek Daniela Burena na Sixth Guggenheim International Exhibition: přístupy institucionální kritiky se setkávají s odporem minimalistické generace.
• Michel Foucault

- 593 1972a Marcel Broodthaers instaluje své „Musée d'Art Moderne, Departement des Aigles, Section des Figures“ v Düsseldorfu v Západním Německu.

- 598 1972b Mezinárodní výstava „Documenta 5“ v západoněmeckém Kasselu znamená institucionální přejít konceptuálního umění v Evropě.

- 604 1973 The Kitchen Center for Video, Music and Dance otvírá své prostory v New Yorku: video art si nárokuje institucionální místo mezi vizuálním uměním, uměním performance, televizí a filmem.

- 609 1974 V *Trans-fixed*, v němž je Chris Burden přikován k Volkswagen Beetlu, americké umění performance dosahuje extrémních fyzických hranic a mnozí jeho stoupenci tuto formu opouštějí, zjevněji ji nebo jinak upravují.

- 614 1975 Filmařka Laura Mulveyová publikuje svůj zásadní esej „Vizuální potěšení a narativní kinematografie“ a feministické umělkyně jako Judy Chicago a Mary Kellyová vytvářejí nové pozice v zobrazování žen.
• Teoretické magazíny

- 620 1976 V New Yorku vzniká P.S. 1, souběžně s konáním výstavy „King Tut“ v Metropolitním muzeu: důležité posuny v institucionální struktuře uměleckého světa jsou zaznamenány jak v alternativních prostorech, tak v tržkových výstavách.

- 624 1977 Výstava „Obrázky“ identifikuje skupinu mladých umělců, jejichž strategie aropriace a kritika originality posouvají pojem „postmodernismus“ v umění.

1980–1989

- 630 1980 V New Yorku je otevřena galerie Metro Pictures: objevuje se nová skupina galerií, které vystavují tvorbu mladých umělců zpochybňujících fotografický obraz a jeho užití ve zpravodajství, reklamě a módě.
• Jean Baudrillard

- 634 1984a Victor Burgin přichází s přednáškou „Absence přítomnosti: konceptualismus a postmodernismus“: zveřejnění této a dalších přednášek Allana Sekuly a Marthy Roslerové signalizuje nový přístup k odkazu angloamerického fotokonceptualismu a psaní dějin a teorie fotografie.

- 640 1984b Frederic Jameson publikuje esej „Postmodernismus aneb kulturní logika pozdního kapitalismu“: debata o postmodernismu se rozšiřuje za hranice umění a architektury do sféry kulturní politiky a dělí se na dva tábory.
• Kulturní studia

- 644 1986 Výstava „Koncová hra: odkazy a simulace v současné malbě a sochařství“ je otevřena v Bostonu: někteří umělci si pohrávají se zhroucením sochařství do komodit, zatímco jiní podtrhávají význačnost designu.

- 649 1987 Koná se první akce ACT-UP: nový aktivismus v umění rozněcuje krizi AIDS, která do popředí pozornosti vynáší spolupracující skupiny a politické intervence a také rozvoj nově homosexuální estetiky.
• Americké umělecké války

- 656 1988 Gerhard Richter maluje *Oktober 18, 1977*: němečtí umělci zvažují možnost návratu historické malby.
• Jürgen Habermas

- 661 1989 V Paříži se koná výstava „Les Magiciens de la terre“, výběr umění z několika kontinentů: postkoloniální diskurz a multikulturní debata ovlivňují tvorbu stejně jako prezentaci současného umění.
• Aborigeni umění

1990–1999

- 668 1992 Fred Wilson představuje *Mining the Museum* (Těžení v muzeu): institucionální kritika se rozšiřuje za hranice muzea a antropologický model projektového umění, založený na práci v terénu, je adaptován širokým spektrem umělců.
• Interdisciplinárta

674 1993a Martin Jay publikuje *Downcast Eyes* (Sklopené oči), průzkum degradace vidění v moderní filozofii: tato kritika vizuality je zkoumána mnohými současnými umělci.

679 1993b *Dům* Rachel Whitereadové, odlietek řadového domu ve východním Londýně, je zbourán a do popředí se v Británii dostává inovační skupina umělků.

683 1993c Newyorské Whitney biennale představuje tvorbu zaměřenou na identitu ve vznikající nové formě politizovaného umění afroamerických umělců.

689 1994a Výstava zralého díla Mika Kelleyho zvyrazňuje pronikavý zájem o stavy úpadku degradace, zatímco Robert Gober, Kiki Smithová a jiní užívají schéma narušeného těla, aby se zabývali otázkou sexuality a smrtelnosti.

694 1994b William Kentridge dokončuje sérii *Felix v exilu* a připojuje se k Raymundu Pettibonovi a jiným, kteří dokazují obnovenou důležitost kresby.

698 1998 Výstava velkoformátových videoprojektů Billa Violy vystřídá několik muzeí; promítaný obraz se stává všudy-přítomným formátem v současném umění.
• Spektakularizace umění

2000–2010

707 2001 Výstava zralého umění Andrease Gurského v Muzeu moderního umění v New Yorku signalizuje novou dominanci piktorální fotografie, vytvářené často digitálními prostředky.

712 2003 Benátské biennale dokládá neformální a diskurzivní povahu většiny současně umělecké tvorby a kurátorské činnosti – například výstavami „Utopia Station“ a „Zone of Urgency“.

718 2007a Uspořádáním velké retrospektivní výstavy v Cité de la Musique uznává Paříž význam amerického umělce Christiana Marclaye pro budoucnost avantgardního umění. Francouzské ministerstvo zahraničních věcí vyjádřilo důvěru v tuto budoucnost tím, že vybírá Sophii Calleovou, aby reprezentovala Francii na Biennale v Benátkách, zatímco Brooklyn Academy of Music pověřuje jihoafrického umělce Williama Kentridge, aby vytvořil scénu k jejích inscenacím *Kouzelné Flétny*.

724 2007b Newyorské New Museum otvírá výstavu „Nemonumentální: Objekt v 21. století“. Expozice dokládá nový zájem mladé generace sochařů o asambláže a akumulace.

732 2007c Když Damien Hirst vystavuje *Pro lásku boží*, platinový odlietek lidské lebky posázený diamanty v ceně 14 milionů liber a nabízený k prodeji za 50 milionů liber, jsou některá umělecká díla otevřeně označována za mediální senzaci a investici.

738 2009a Tania Brugerová představuje na multimediální konferenci „Our Literal Speed“ performanci Generický kapitalismus, v níž vizualizuje předpokládaná pouta a sítě důvěry a podobného smýšlení mezi diváky ze světa umění tak, že právě tato pouta překračuje.

744 2009b Jutta Koetherová vystavuje v Reena Spaulings Gallery v New Yorku „Lux Interior“. Výstava uvádí performanci a instalaci do jádra významu malby: živí síli na dokonce i nejtradičnější estetické médium – malbu – je rozšířen mezi umělci v Evropě a Spojených státech.

752 2009c Harun Farocki vystavuje řadu děl s tématem války a vizuality v Ludwig Museum v Kolíně nad Rýnem a v Raven Row v Londýně. Ukazuje vztah mezi populárními formami nové mediální zábavy, jako například videoher, a vedením moderní války.

758 2010a Aj Wej-wej uvádí svou velkoformátovou instalaci Slunečnicová semínka v Turbine Hall londýnského Tate Modern: čínští umělci reagují na rychlou modernizaci a ekonomický růst Číny uměleckými díly, která se zabývají bujným trhem práce v zemi a po zásluze se proměňují v sociální projekty masové zaměstnanosti.

764 2010b Francouzská umělkyně Claire Fontainová, jejíž „provoz“ zajišťovaný dvěma asistenty je sám o sobě neskrývanou dělbou práce, zdůrazňuje na důležité retrospektivě v Museum of Contemporary Art v Severním Miami na Floridě ekonomiku umění: výstava představuje vznik avataru jako nové formy umělecké subjektivity.

770 Kulatý stůl | Dilema současného umění

785 Slovníček

794 Literatura

801 Vybrané webové stránky

802 Obrazová dokumentace

807 Rejstřík

